

الملحق (١)

پیوست ١

عن أبي سعيد الخدري في قوله عز وجل (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: (علي وفاطمة، قال: لا ينبغي هذا على هذه ولا هذه على هذا، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْؤُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين صلوات الله عليهم أجمعين)1.

– ابوسعید خدری درباره‌ی آیه «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» گفته است که منظور، علی و فاطمه (علیها السلام) هستند، نه آن به این ظلم و ستم می‌کند و نه این به آن. و منظور آیه‌ی «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیها السلام) می‌باشد. صلوات خداوند بر همه‌ی آنها باد.2.

عن ابن عباس في قوله عز وجل: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ) علي وفاطمة، (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال النبي، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْؤُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين عليهما السلام)3.

– از ابن عباس نقل شده است که در آیات «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ * بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» منظور از «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ» علی و فاطمه (علیها السلام) است و منظور از

1 البرهان: ج 27 مج 7 ص 387، بحار الأنوار: ج 24 ص 97، تأویل الآيات: ج 2 ص 636.

2 برهان: ج 27 جلد 7 ص 387 ؛ بحار الانوار: ج 24 ص 97 ؛ تأویل الآيات: ج 2 ص 636.

3 البرهان: ج 27 مج 7 ص 387، بحار الأنوار: ج 24 ص 97، تأویل الآيات: ج 2 ص 636، بحار الأنوار: ج 37 ص 96.

«بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ» پیامبر (ص) می باشد و منظور از «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) می باشد.4.

عن أبي ذر رضي الله عنه في قوله عز وجل : (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: (علي وفاطمة عليهما السلام، يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين عليهما السلام، فمن رأى مثل هؤلاء الأربعة علي وفاطمة والحسن والحسين صلوات الله عليهم لا يحبهم إلا مؤمن ولا يبغضهم إلا كافر، فكونوا مؤمنين بحب أهل البيت ولا تكونوا كفاراً يبغض أهل البيت فتلقوا في النار)5.

- از ابوذر نقل شده است که درباره ی آیه ی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» گفت: منظور علی و فاطمه (علیهما السلام) است و منظور از «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) می باشد. چه کسی مانند این چهار نفر را دیده است: علی و فاطمه و حسن و حسین (علیهما السلام). فقط انسان مؤمن آنها را دوست دارد و فقط انسان کافر با آنها دشمن است. پس با دوست داشتن اهل بیت، جزو مؤمنان باشید و با کینه ورزی نسبت به آنها، جزو کافران نباشید تا در آتش افکنده نشوید.6.

عن ابن عباس أن فاطمة بكت للجوع والعري فقال النبي : (اقتعي يا فاطمة بزورك فو الله إنه سيد في الدنيا وسيد في الآخرة وأصلح بينهما فأنزل الله (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) يقول: أنا الله أرسلت البحرين علي بن أبي طالب (ع) بحر العلم وفاطمة بحر النبوة يلتقيان يتصلان، أنا الله أوقعت الوصلة بينهما، ثم قال: (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ) مانع؛ رسول الله يمنع علي بن أبي

4 برهان: ج 27 مج 7 ص 287 ؛ بحار الأنوار: ج 24 ص 97 ؛ تاويل الآيات: ج 2 ص 636 ؛ بحار الأنوار: ج 37 ص 64 ؛ بحار الأنوار: ج 37 ص 96.

5 البرهان: ج 27 مج 7 ص 387، بحار الأنوار: ج 24 ص 98، تاويل الآيات: ج 2 ص 636، بحار الأنوار: ج 37 ص 64، تفسير فرات الكوفي: ص 460.

6 برهان: ج 27 مج 7 ص 287 ؛ بحار الأنوار: ج 24 ص 97 ؛ تاويل الآيات: ج 2 ص 636 ؛ بحار الأنوار: ج 37 ص 64 ؛ تفسير فرات كوفي: ص 460.

طالب(ع) أن يحزن لأجل الدنيا ويمنع فاطمة أن تخاصم بعلمها لأجل الدنيا،
 (فَبَائِيَّ آلاءِ رَبِّكُمَا) يا معشر الجن والإنس (تُكذِّبانِ) بولاية أمير
 المؤمنين(ع) أو حب فاطمة الزهراء ، فاللؤلؤ الحسن والمرجان الحسين ؛
 لأن اللؤلؤ الكبار والمرجان الصغار)7.

– از ابن عباس نقل شده است که فاطمه(س) از گرسنگی و بی‌لباسی گریه کرد.
 پیامبر(ص) به او فرمود: «ای فاطمه، به شوهرت قانع باش؛ به خدا قسم که او
 در دنیا و آخرت سرور و سالار است» و بین آن دو آشتی برقرار کرد. آن‌گاه
 خداوند این آیه را نازل فرمود: «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» خداوند می‌فرماید: «من
 دو دریا را فرستادم، علی بن ابی‌طالب(ع) دریای علم، و فاطمه(س) دریای نبوت،
 به هم می‌رسند و متصل می‌شوند؛ من، خداوند، این وصلت را بین آن دو ایجاد
 کرده‌ام. سپس فرمود: «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ» یعنی بین آن دو مانعی وجود دارد که
 همان رسول خدا(ص) می‌باشد. او مانع می‌شود که علی بن ابی‌طالب(ع) به خاطر
 دنیا غصه بخورد و غمگین شود و مانع می‌شود که فاطمه(س) به خاطر دنیا با
 شوهرش مجادله کند. «فَبَائِيَّ آلاءِ رَبِّكُمَا»: ای دو گروه جن و انس «تُكذِّبانِ»
 یعنی تکذیب ولایت علی(ع) و محبت نسبت به فاطمه زهرا(س). «لؤلؤ» حسن
 است و «مرجان» حسین زیرا لؤلؤ بزرگ است و مرجان کوچک8.

عن يحيى بن سعيد القطان قال : سمعت أبا عبد الله(ع) يقول : في قوله
 عز وجل : (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: (علي
 وفاطمة عليهما السلام بحران من العلم عميقان لا يبغيا أحدهما على
 صاحبه، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) الحسن والحسين عليهما
 السلام)9.

– يحيى بن سعيد قطان از امام صادق(ع) نقل کرده است که درباره‌ی آیات «مَرَجَ
 الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ * بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» فرمود: «علی(ع) و فاطمه(س) دو

7 البرهان: ج 27 مج 7 ص 387، المناقب - ابن شهر آشوب: ج 3 ص 319، بحار الأنوار: ج 24 ص 99.

8 برهان: ج 27 مج 7 ص 287 : مناقب - ابن شهر آشوب: ج 3 ص 319 : بحار الأنوار: ج 24 ص 99

9 البرهان: ج 27 مج 7 ص 387، الخصال: ج 1 ص 65، القمي: ج 2، بحار الأنوار: ج 24 ص 98، و: ج 37 ص 95.

دریای عمیق علم هستند که هیچ یک بر دیگری ظلم و طغیان نمی‌کند. «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُوُّ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) هستند»¹⁰.

عن سفیان الثوري في قول الله عز وجل: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: (فاطمة و علي عليهما السلام، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُوُّ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين عليهما السلام)¹¹.

- از سفیان ثوری در تفسیر آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ * بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» نقل شده است که گفت: فاطمه و علی (علیهما السلام) است و «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُوُّ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) هستند¹².

عن جابر عن أبي جعفر (ع) في قوله تعالى: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: (علي وفاطمة، (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: لا يبغى علي علي فاطمة ولا تبغى فاطمة علي، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُوُّ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين عليهما السلام من رأى مثل هؤلاء الأربعة علي وفاطمة والحسن والحسين لا يحبهم إلا مؤمن ولا يبغضهم إلا كافر، فكونوا مؤمنين بحب أهل البيت ولا تكونوا كفاراً يبغض أهل البيت فتلقوا في النار)¹³.

- از جابر از ابو جعفر امام باقر(ع) نقل شده است که درباره‌ی آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» فرمود: «منظور علی و فاطمه (علیهما السلام) است و منظور از «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» نه علی بر فاطمه ظلم و ستم می‌کند و نه فاطمه بر علی. «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُوُّ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) می‌باشد. چه کسی مانند این چهار نفر را دیده است: علی و فاطمه و حسن و حسین (علیهما

¹⁰ برهان: ج ۲۷ مج ۷ ص ۳۸۷ ؛ خصال: ج ۱ ص ۶۵ ؛ قمی: ج ۲ ؛ بحار الأنوار: ج ۲۴ ص ۹۸ و ج ۳۷ ص ۹۵.

¹¹ بحار الأنوار: ج ۲۴ ص ۹۹، بحار الأنوار: ج ۳۷ ص ۷۳.

¹² بحار الأنوار: ج ۲۴ ص ۹۹ ؛ بحار الأنوار: ج ۳۵ ص ۷۳.

¹³ بحار الأنوار: ج ۳۷ ص ۹۶

السلام). فقط انسان مؤمن آنها را دوست دارد و فقط انسان کافر با آنها دشمن است. پس با دوست داشتن اهل بیت، جزو مؤمنان باشید و با کینه‌ورزی به آنها، جزو کافران نباشید تا در آتش افکنده نشوید»¹⁴.

قال حدثنا أبو القاسم العلوي (قال حدثنا فرات) معنعناً عن ابن عباس رضي الله عنه في قوله تعالى : (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: (علي وفاطمة (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: رسول الله، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ)، قال: الحسن والحسين عليهما السلام)¹⁵.

- ابو قاسم علوی (گفت فرات برای ما روایت کرد) در روایتی «مُعْنَعَن» (روایتی که از منابع مختلف، روایت می‌شود) از ابن عباس (رضی الله عنه) برای ما در تفسیر آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» گفت: منظور علی و فاطمه (علیهما السلام) است و منظور از «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» رسول خدا است و «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» منظور، حسن است و حسین (علیهما السلام) است¹⁶.

عن جعفر بن محمد الصادق (ع) قال: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: (علي وفاطمة بحران عميقان لا يبغيا أحدهما على صاحبه، جاءهما النبي فأدخل رجله بين فاطمة وعلي، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) الحسن والحسين عليهما السلام)¹⁷.

- از جعفر بن محمد صادق (ع) در تفسیر آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ * بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» نقل شده است که فرمود: «علی و فاطمه دو دریای ژرف و عمیقند که هیچ یک بر دیگری تجاوز نمی‌کند. پیامبر (ص) به نزدشان آمد و دو

14 بحار الانوار: ج ۳۷ ص ۹۶.

15 تفسیر فرات الکوفی: ص 459

16 تفسیر فرات کوفی: ص ۴۵۹.

17 تفسیر فرات الکوفی: ص 459

پایش را میان فاطمه و علی داخل کرد، «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» فرمود:
حسن و حسین (علیهما السلام) است» 18.

عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه وقد سئل يوماً في محفل من المهاجرين والأنصار في قوله عز وجل: (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: (لا يبغى علي علي فاطمة ولا تبغى فاطمة علي علي ينعم علي بما أعد الله له وخصه من نعيمه بفاطمة اتصل معهما ابناهما حافين بهما منهم فيصل من النور كالحجال خصوا به من بين أهل الجنان يقف علي من النظر إلى فاطمة فينعم وإلى ولديه فيفرح والله يعطي فضله من يشاء وهذا أوسع وأرحم وأطف، ثم قرأ هذه الآية: (يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْتِيمٌ) بين أمير المؤمنين علي بن أبي طالب وفاطمة والحسن والحسين من غير تكلف وكل في أماكنه ونيمه مد بصره (فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ) 19.

- روزی از عبدالله بن مسعود (رضی الله عنه) در محفلی از مهاجرین و انصار، درباره‌ی «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» سوال شد. وی گفت: «نه علی بر فاطمه ستم روا می‌دارد و نه فاطمه بر علی. علی را بر نعمتی که خداوند برای او وعده داده، مسلط نمود و فاطمه را بر نعمتهای اختصاصی، مسلط نمود. فرزندانشان را به آنها متصل نمود و مانند حلقه‌ی نوری هستند که خداوند آنها را از اهل جنان (جمع بهشت) متمایز کرده است و این به نگاه آنان به فاطمه برمی‌گردد. پس متنع می‌شود و با نگاه فرزندانش خوشحال می‌شود و خداوند از فضل خود به هرکس که بخواهد می‌دهد که این لطیف‌تر و رحیم‌تر و واسع‌تر است. سپس این آیه را تلاوت کرد: «يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأْسًا * لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْتِيمٌ» و در بین امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب و فاطمه و حسن و حسین هیچ تکلفی نیست و هرکس مقام خود را دارا است و به اندازه‌ای که چشم می‌تواند ببیند

18 تفسیر فرات کوفی: ص ۴۵۹.

19 تفسیر فرات الكوفي: ص 461.

دارای نعمت‌ها می‌باشند «فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ»²⁰ (پس در آن روز هیچ انسان و جنی از گناهانش پرسیده نمی‌شود).

قال أبو عبد الله (ع) في قوله تعالى: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: (علي وفاطمة بحران من العلم عميقان لا يبغى أحدهما على صاحبه (يخرج منهما اللؤلؤ والمرجان) الحسن والحسين عليهما السلام)²¹.

- از امام صادق (ع) در تفسیر آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ * بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» نقل شده است که فرمود: «علي و فاطمه دو دریای ژرف و عمیقند که هیچ یک بر دیگری تجاوز نمی‌کند». «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» فرمود: «حسن و حسین (علیهما السلام) است»²².

عن جويبر عن الضحاك في قوله تعالى: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: علي وفاطمة (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: النبي (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين)²³.

- از جویبر از ضحاک در تفسیر آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» نقل شده است که گفت: علی و فاطمه‌اند. منظور از «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» پیامبر (ص) و منظور از «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) است²⁴.

²⁰ تفسیر فرات کوفی: ص ۴۶۱.

²¹ روضة الواعظین: ج 1 ص 148.

²² روضة الواعظین: ج ۱ ص ۱۴۸.

²³ شواهد التنزیل: ج 2 ص 284.

²⁴ شواهد التنزیل: ج ۲ ص ۲۸۴.

عن محمد بن رستم، عن زاذان عن سلمان في قوله تعالى: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: (علي وفاطمة، بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ)، قال: النبي، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين عليهما السلام)25.

- از محمد بن رستم از زاذان از سلمان در تفسیر آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» نقل شده است که گفت: علی و فاطمه‌اند و منظور از «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» پیامبر (ص) است و منظور از «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) است26.

عن سعيد بن جبیر عن ابن عباس في قول الله تعالى: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: (علي وفاطمة، بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: حب دائم لا ينقطع ولا ينفد، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين)27.

- از سعید بن جبیر از ابن عباس در تفسیر آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» نقل شده است که گفت: علی و فاطمه‌اند و منظور از «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» عشق و علاقه‌ای دایمی است که هرگز نه منقطع می‌شود و نه به آخر می‌رسد و منظور از «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) است28.

عن سعيد بن جبیر عن ابن عباس في قوله تعالى: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: علي وفاطمة، (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: حب لا ينقطع ولا ينفد أبداً، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين)29.

25 شواهد التنزيل: ج 2 ص 285.

26 شواهد التنزيل: ج 2 ص 285.

27 شواهد التنزيل: ج 2 ص 286.

28 شواهد التنزيل: ج 2 ص 286.

29 شواهد التنزيل: ج 2 ص 287.

– از سعید بن جبیر از ابن عباس در تفسیر آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» نقل شده است که گفت: علی و فاطمه‌اند و منظور از «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» عشق و علاقه‌ای دایمی است که هرگز نه منقطع می‌شود و نه به آخر می‌رسد و منظور از «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) است³⁰.

عن مجاهد عن ابن عباس في قوله تعالى: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: علي وفاطمة (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) ود لا يتباغضان (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين³¹.

– از مجاهد از ابن عباس در تفسیر آیهی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» نقل شده است که گفت: علی و فاطمه‌اند و منظور از «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» عشق و علاقه است و این دو به یکدیگر کینه نمی‌ورزند و منظور از «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) است³².

ومن تفسير الثعلبي ذكر الثعلبي في تفسير سورة الرحمن قوله تعالى: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ... يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) وبالإسناد المتقدم قال: (وأخبرني الحسين بن محمد بن الحسين الدينوري، حدثنا موسى بن محمد بن علي بن عبد الله قال: قرأ أبي علي محمد الحسن بن علوية القطان من كتابه وأنا أسمع، حدثنا بعض أصحابنا حدثني رجل من أهل مصر يقال له طسم، حدثنا أبو حذيفة عن أبيه عن سفیان الثوري في قول الله عز وجل (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ

³⁰ شواهد التنزيل: ج ٢ ص ٢٨٧.

³¹ شواهد التنزيل: ج 2 ص 289.

³² شواهد التنزيل: ج ٢ ص ٢٨٩.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) قال: فاطمة و علي، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْؤُ
وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين)33.

- در تفسیر ثعلبی در تفسیر این آیهی سورهی الرحمن «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ
بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ... يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْؤُ وَالْمَرْجَانُ» با سند نقل شده است:
«... ابو حذیفه از سفیان ثوری برای ما نقل نموده است که مراد از «مَرَجَ
الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» فاطمه و علی است و منظور از «يَخْرُجُ
مِنْهُمَا اللَّوْؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسین (علیهما السلام) است»34.

قوله تعالى (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) عن أنس قال: علي وفاطمة (يَخْرُجُ
مِنْهُمَا اللَّوْؤُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين عليهما السلام، وعن ابن
عباس: علي وفاطمة، (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ) النبي، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا) الحسن
والحسين عليهما السلام)35.

- دربارهی سخن خداوند «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» أنس گفته است علی و
فاطمه اند و دربارهی «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْؤُ وَالْمَرْجَانُ» گفته است حسن و
حسین (علیهما السلام) هستند. و از ابن عباس: علی و فاطمه، «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا
يَبْغِيَانِ» پیامبر (ص)، «يَخْرُجُ مِنْهُمَا» حسن و حسین (علیهما السلام)36.

نعيم الأصفهاني في ما نزل من القرآن في أمير المؤمنين (ع) عن حماد بن
سلمة عن ثابت عن أنس وعن أبي مالك عن ابن عباس والقاضي
الطنزي عن سفیان بن عيينة عن جعفر الصادق (ع) - واللفظ له - في
قوله: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) قال: (علي وفاطمة بحران عميقان لا يبغيان)

33 العمدة: ص399.

34 عمدة: ص 399.

35 كشف الغمة: ج 1 ص323، بحار الأنوار: ج 37 ص96، كشف اليقين: ص400.

36 كشف الغمة: ج 1 ص 323 ؛ بحار الانوار: ج 27 ص 96 ؛ كشف اليقين: ص 400.

أحدهما علي صاحبه). وفي رواية: (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ) رسول الله، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا التُّلُوءُ وَالْمَرْجَانُ) الحسن والحسين عليهما السلام)37.

- نعيم اصفهانی از آنچه در قرآن در مورد امیرالمؤمنین نازل شده است از حماد بن سلمه از... از امام جعفر صادق (ع) درباره‌ی «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» گفته است: «علي و فاطمه دو دریای عمیق‌اند که هیچ کدام بر دیگری برتری ندارند» و درباره‌ی «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ»: «رسول الله» و «يَخْرُجُ مِنْهُمَا التُّلُوءُ وَالْمَرْجَانُ»: «حسن و حسین (عليهما السلام)»38.

السيد الرضي في (المناقب الفاخرة): عن المبارك بن سرور، قال: أخبرني القاضي أبو عبد الله، قال: أخبرني أبي (رحمه الله)، قال: أخبرني أبو غالب محمد بن عبد الله يرفعه إلى أبي هارون العبدی، عن أبي سعيد الخدري، قال: سئل ابن عباس عن قول الله عز وجل: (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ)، فقال: (علي و فاطمة عليهما السلام، و(بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) رسول الله، و(يَخْرُجُ مِنْهُمَا التُّلُوءُ وَالْمَرْجَانُ) قال: الحسن والحسين عليهما السلام)39.

- سيد رضی در «مناقب الفاخرة»: (با ذکر سلسله راویان)... از ابو سعید خدری که گفت: از ابن عباس درباره‌ی سخن خداوند متعال «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» سوال شد و گفت: علي و فاطمه (عليهما السلام) هستند و «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» پیامبر خدا (ص) و «يَخْرُجُ مِنْهُمَا التُّلُوءُ وَالْمَرْجَانُ» حسین و حسین (عليهما السلام) می‌باشند40.

37 المناقب: ج 3 ص 318.

38 مناقب: ج 3 ص 318.

39 البرهان: ج 27 ص 388.

40 برهان: ج 27 ص 388.

أبو علي الطبرسي: روي عن سلمان الفارسي ، وسعيد بن جبير، وسفيان الثوري: (أن البحرين علي وفاطمة عليهما السلام، (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) محمد رسول الله ، (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْؤُ وَالْمَرْجَانُ) الحسن والحسين عليهما السلام)41.

– ابو علي طبرسي: از سلمان فارسي و سعيد بن جبير و سفيان ثوري روايت شده است كه: «دو دريا، علي و فاطمه (عليهما السلام) هستند، «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ» محمد، پيامبر خدا(ص) و «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْؤُ وَالْمَرْجَانُ» حسن و حسين (عليهما السلام) مي باشند42.

41 مجمع البيان: ج 9 ص 336.

42 مجمع البيان: ج 9 ص 336.